

beheer & verhuur synagoge ◀
www.synagogewinsum.nl ◀

▶ projecten rond joods erfgoed
 ▶ www.sjoelplein.nl

de winsumse sjoel

... zeg nooit 'nooit' ...

Met april op de stoep is de opening van de gerestaureerde synagoge van Winsum nu toch echt aanstaande. Voorjaarslicht door de ramen en de prachtige oude, op het kleine zoldertje teruggevonden olielamp als blikvanger onder het fraaie tongewelf. Deze nieuwsbrief vertelt u over die aanstaande opening en het aansluitende culturele programma, waarmee Stichting Behoud Synagoge Winsum de deuren openstelt voor een ieder die een kijkje wil komen nemen in de voormalige sjoel. Sommigen onder hen zullen tevergeefs sporen van het interieur terugzoeken zoals zij dat in de periode tussen 1934 en 2006 gekend hebben. Anderen zullen er tevergeefs zoeken naar de vele ontbrekende elementen die het zogenaamde 'jodenkerkje' van weleer tot religieuze ruimte maakten. Nee, een echte synagoge is het niet meer, hoe zeer een aantal mensen uit de naaste kring het

ook na aan het hart zal liggen als er ooit nog weer eens een echte sjoeldienst zou worden gehouden in Winsum. Maar ... zeggen de optimisten onder hen: ... *... zeg nooit 'nooit' ...*

In dit eerste nummer van de gezamenlijke nieuwsbrief van St. Behoud Synagoge Winsum en St. Een Joodse Erfenis vindt u naast het culturele programma tot en met het Open Monumentenweekend in september ook informatie over de donateursdag die onlangs plaatsvond. Daarnaast richten we, onder de titel *nieuw gebruik - oud gebouw* de blik ook op het toekomstige gebruik van de voormalige synagoge. Die titel hebben we voor deze gelegenheid vast maar even geleend van de organisatie van 'Open Monumentendag 2011'. Een 'dag' die ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van dit evenement ditmaal '25 weken' in beslag neemt en daarbij op zondag 3 april de synagoge van Enschede centraal stelt; die dag geopend van elf uur 's ochtends tot vijf uur in de middag. Een aanrader nu de synagoge van Groningen de komende maanden gesloten is in verband met ingrijpende herstelwerkzaamheden. Maar terug nu naar de situatie in Winsum. Onder de titel *nieuw gebruik - oud gebouw* vindt u in deze nieuwsbrief meer over de uitdagingen en ook de zorgen die ons hier de komende tijd te wachten staan.

20 maart, preview voor donateurs

Poeriem bleek niet voor iedereen een geschikte dag voor een nadere kennismaking met de gerestaureerde sjoel. Later dit jaar volgt een nieuwe gelegenheid, maar in ieder geval waren op deze zonnige voorjaarsmiddag toch 34 donateurs bijeen voor een eerste indruk en het verhaal van dhr. Berend Raangs, die als architect/restauratiedeskundige betrokken was bij de restauratie. Voor een ontvangst met zitgelegenheid en een kopje koffie of een glaasje op tafel bleek deze middag dat het aantal van zo'n 34/35 mensen toch al wel het maximum is wat de kleine ruimte aankan.

Voorzitter Adri Dees moest helaas verstek laten gaan en timmerman Wim Schaalma van bouwbedrijf De Boer was die dag - zeer tot zijn spijt - door ziekte aan huis gebonden. Ondanks dit was het een zeer succesvolle middag, aaneen gepraat door dhr. Herman Hoogenboezem van St. Een Joodse Erfenis en spontaan zo hier en daar van toelichting en aanvullende informatie voorzien door dhr. Lise van der Molen, die vanaf de oprichting in 1992 tot eind 2010 de secretariaatsaken van St. Een Joodse Erfenis voor zijn rekening nam. Aan het eind van de bijeenkomst liet dhr. Raangs nog weten dat St. Behoud Synagoge Winsum werkt aan de uitgave van een boek over de geschiedenis van de synagoge en de recente restauratie.

Als bijzonderheid zij nog vermeld dat ook mevrouw Mulder-Oudgenoeg uit Heiloo samen met haar echtgenoot voor deze gelegenheid de lange reis naar Winsum had ondernomen. De tante van mevrouw Mulder-Oudgenoeg behoorde tot de Joodse oorlogsslachtoffers uit Winsum en staat vermeld op het monument aan de synagoge. Een droevige reden, maar de organisatie stelt het bijzonder op prijs dat mevrouw en haar echtgenoot deze hele reis hebben ondernomen om hierbij aanwezig te kunnen zijn. Ook een familielid van het echtpaar N.A. de Vries-Bruins was op deze bijeenkomst present.

hoe mooi zijn uw tenten ...

Tijdens de bijeenkomst van 20 maart was er onduidelijkheid over de betekenis van de geveltekst boven de ingang. Overigens wordt restauratie van de oorspronkelijke gevelsteen bekostigd uit het monumentenfonds van vereniging Stad & Lande. De vertaling van deze betekenisvolle tekst uit Numeri 24:5 luidt: *Hoe mooi uw tenten, Jacob, hoe mooi uw woningen Israel,*

de agenda

april t/m juni 2011

donderdag 28 april

Officiële opening voor genodigden van de gerestaureerde voormalige synagoge van Winsum-Obergum. Professor Wout van Bekkum, bijzonder hoogleraar Semitische Talen en Culturen aan de Rijksuniversiteit Groningen, spreekt het openingswoord.

vrijdag 29 april, van 14.00 tot 21.00 uur

Open huis in de gerestaureerde voormalige synagoge van Winsum-Obergum (nadere informatie volgt).

zaterdag 30 april t/m zondag 12 juni

De expositie *The Old Olive* toont een bescheiden selectie schilderijen van naoorlogse, Joods-Russische kunstenaars uit de collectie van het in Israël wonende echtpaar Chris en Ineke De Boks (eerder dit jaar te zien in de synagoge Folkingestraat onder de titel *The Awakening of the red Pencils*). De expositie *The Old Olive*, vanaf 30 april te zien in Winsum, biedt bezoekers de gelegenheid om zich in de sobere omgeving van de kleine, voormalige plattelands synagoge van Winsum-Obergum in te leven in de gevoelswereld van herinnering en terugkeer. Tevens te bezichtigen: een kleine basiscollectie judaïca in relatie tot Winsums Jodendom.

locatie : Winsumse Sjoel, Schoolstraat 24, 9951 EL Winsum
initiatief : St. Behoud Synagoge Winsum
open : Zaterdag- en zondagmiddagen van 14.00 tot 17.00 uur en op afspraak (telefoon 0595-442764)
toegang: Gratis

maandag 16 mei, aanvang 20.00 uur

Joden als ware Middeneuropeanen, deel 1 van het tweeluik 'Oost en West' in het kader van het openingsprogramma van St. Behoud Synagoge Winsum. De titel van de lezing is afgeleid van de titel van een beroemd artikel van Milan Kundera: 'The tragedy of Central Europe'. Spreker is dr. Stefan van der Poel, universitair docent aan de RuG en gespecialiseerd in Joodse geschiedenis van Midden- en Oost-Europa.

dinsdag 31 mei, aanvang 20.00 uur

Joden in de West, deel 2 van het tweeluik 'Oost en West' in het kader van het openingsprogramma van St. Behoud Synagoge Winsum. Spreker is dhr. Leen Vogelaar die recent verschillende overblijfselen bezocht van de in de 17^e eeuw ontstane bloeiende joodse gemeenschappen in Suriname en Curaçao. Daartoe behoren een ruïne in de Joodse Savanne langs de Surinamerivier en de in fonkelende staat verkerende synagoge Mikve Israel in het centrum van Willemstad.

De lezingen van het tweeluik 'Oost en West' kunnen ook afzonderlijk gevolgd worden. Voor beide lezingen geldt de volgende informatie:

locatie : Winsumse Sjoel, Schoolstraat 24, 9951 EL Winsum
toegang : € 4,- (donateurs 50 % korting)
reserveren ? stuur een mail naar info@sjoelplein.nl en meldt u aan !

opening en cultureel programma

De officiële opening van de gerestaureerde synagoge vindt plaats op 28 april en zal uitsluitend voor genodigden zijn. De openingstoespraak wordt gehouden door professor Wout van Bekkum en daar wordt door velen met zeer positieve verwachtingen naar uitgezien. Omdat het door de beperkte ruimte onmogelijk is om alle belangstellenden voor deze opening uit te nodigen volgt er een cultureel openingsprogramma waarbij een ieder de gelegenheid krijgt om de nieuw gerestaureerde ruimte op zich in te laten werken. De agenda vermeldt het openingsprogramma t/m half juni. Nadere informatie in de pers zal volgen. De voorbereidingen voor de zomerexpositie zijn nog in volle gang. Ook daarover volgt berichtgeving op een later tijdstip. Toch hierbij vast een tipje van de sluier wat be-

treft de afsluiting op zondag 11 september. Dan staat namelijk een benefietconcert op het programma van pianist Marcel Worms die Joodse componisten uit het Interbellum ten gehore brengt; allen hebben de gevolgen van de Tweede Wereldoorlog ondervonden. Dichter Remco Ekkers spreekt de verbindende teksten.

nieuw gebruik - oud gebouw

Een levensvatbare toekomst voor onze kersvers gerestaureerde synagoge zal - zo leert ons de ervaring van synagogen elders - nog veel vindrijkheid en inspanning vragen. In eerste instantie leggen we vooral ons oor te luister in de eigen regio. Een klein verslag:

Op 23 maart vond er een bijeenkomst plaats in de synagoge van Winsum waarbij onderwijsgevendend het resultaat van de restauratiewerkzaamheden konden bewonderen en de educatieve mogelijkheden van het gebouw konden verkennen. De bijeenkomst werd georganiseerd door KunstStation C in samenwerking met St. Een Joodse Erfenis. Er waren vertegenwoordigers van zeven scholen aanwezig: leerkrachten, cultuurcoördinatoren en een vakleerkracht levensbeschouwing. Dhr. Hans Hamburger, bestuurslid van St. Behoud Synagoge Winsum, vertelde iets over de historie van het Winsums Jodendom en de rol van de synagoge daarin. Vervolgens zijn de educatieve mogelijkheden verkend voor de (N.A. de Vries)amandelboom in de tuin van de synagoge. Scholen zouden bijvoorbeeld bij toerbeurt een jaar lang de gelegenheid kunnen krijgen om een cultureel programma te ontwikkelen waarbij ze gebruik kunnen maken van de synagoge. Dit lijkt een goed idee dat wel eerst verdere uitwerking behoeft, zodat ook de scholen die niet vertegenwoordigd waren er alsnog bij betrokken kunnen worden.

KunstStation C presenteerde die middag educatieve mogelijkheden voor een breder cultureel erfgoedproject aan de hand van foto's. En in de aansluitende discussie werd een voorzet gegeven om uiteindelijk te komen tot een breed aanbod, waarin de synagoge op verschillende manieren een rol kan spelen. Zo was er al direct belangstelling om de synagoge te gebruiken als een ontmoetingsplek waar met leerlingen gefilosofeerd kan worden. Samenvattend: een geslaagde middag, waarin is vastgesteld dat de scholen met belangstelling zullen uitkijken naar de concrete uitwerking van hun inbreng.

beloofd

Het 'nul'-nummer van deze nieuwsbrief beloofde u een toelichting op het schilderij van Sjoukje van Houten, deelneemster aan kunstproject 'Yerushah Ketanah'. Maar u ziet ... de regels van deze nieuwsbrief zijn al weer op. U houdt haar verhaal tegoed. We nemen het op in de nieuwsbrief van juni ... Beloofd is beloofd!

opmerkingen of vragen ?

Plaats uw reactie op www.sjoelplein.nl of neem contact op met het secretariaat van St. Een Joodse Erfenis,

e-mail: info@sjoelplein.nl of telefoon: 0595-441671.

Nieuwsbrief *de winsumse sjoel* is een gezamenlijke uitgave van St. Behoud Synagoge Winsum en St. Een Joodse Erfenis en verschijnt vanaf 2011 viermaal per jaar in de maanden maart, juni, september en december.